

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 1 K 60 v., za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanja naše kmetije!

V.

Ce se veleposestvo razvija tako, kakor se v nekaterih gospodarsko in v omiki naprednih deželah, potem bi bilo soditi, da je ta oblika gospodarjenja na kmetiji tako močna, da poleg nje srednje in manjše kmetije ne morejo obstati.

Toda veleposestvo, naj si še toliko dela z mašinami, ne more storiti povsod in vsega dela kmetije s svojimi stroji. Kaj hoče s plugom mašina, če ni globoke zemlje, kaj hoče z mašino v hribovitem kraju! In dozdanje skušnje učé, da rabi globoko oranje sčasom preveč gnojil, da pretirano izkoriščanje izrablja preveč zemljo. Zemlja se ne da pomnožiti, kakor fabrikati cunj ali papirja. Ali ta zemlja naj vsa daje živila. Tudi ne more izhajati veleposestnik brez človeških, živalskih moči. Zraven mašine je treba dosti voženj uprežne živine in pri mašini je treba človeških moči. Te človeške moči pa izhajajo najlojše, če imajo gotovo podlago svojega življenja v kmetiji, če imajo same kak kos zemljišča. Ta potreba človeških moči stvarja poleg veleposestev manjše kmete. Na Pruskem so nekateri kraji, kjer so nekdanji višjezi nemškega reda izstrebili popolnoma kmeta, ki imajo veleposestva, ki si morajo poljedelske delavce v velikem delu naročiti iz Galicije in Češke. Nemci zoročevo to »Sachsengängerei«. Podjetni ljudje poiščejo v družih krajih revne ljudi in jih v večjih jatah priženó na ta nemška veleposestva in ti prignanci opravljajo potem poljedelska dela. Po izvršitvi del pa odidejo zopet domu. Ti ljudje pa zahtevajo vedno več plačil. Veleposestvo v teh krajih že gleda, kako bi dobilo stalne naseljence v obližju, ki imajo kaj zemlje in ki zraven obdelovanja lastne zemlje prosti čas prodajo njemu. V družih krajih našlo je veleposestvo že iz feudalne dobe srednje in manjše kmetije, ki oddajajo svoje proste ljudi delu na veleposestva. Ta potreba kmetskega delavca je povod, da se mora v zdajšnjem razvoju veleposestva razširjenje istega ustaviti. Druge fabrike plačujejo boljše delavce. V teh fabrikah si združeni delavci ložje pribojujejo z organizacijo mej sabo večje mezde; kmetski delavci pa so preveč raztreseni po deželi ter se ne morejo tako lahko braniti. Če hoče veleposestvo imeti količkaj zadovoljnega delavca, mora vsaj pripustiti bajtarju 1—3 orale zemlje, na kateri si le-ta pridobi vsaj glavni živež za-se in svojo družino. Pa srednje kmetije še živijo in iz nova nastajajo. Na Angleškem so izginile; tam kmetujejo najemniki. Več kakor polovica angleške zemlje je v rokah veleposestnikov. Drugod pa ne. Na Danskem, Švedskem,

Belgiji, na Francoskem je srednji, manjši kmet močnejši. Tudi v Ameriki si začenja srednji kmet pridobivati tal, veliki farmerji — ali kakor pravijo naši, iz Amerike domu prišli ljudje, »farani« — se umikajo manjšemu kmetu. Ta srednji kmet začenja tudi po novem delati in gospodariti in v šoli novega gospodarstva postaja močan.

V drugih deželah, mej drugimi narodi se je v tem stoletju omika tudi mej kmeti širila, meščan je v teh deželah razvil veliko gospodarstvo z mašino. S tem je potegnil tudi kmeta sabo. Če tega ne bi storil, bi mu kmalo bilo zmanjkalo sape. Brez trdnega kmeta tudi meščan nič ne velja. Kmet je v teh omikanejših deželah dobil odprto glavo in šel je v duševnem in tako tudi gospodarskem razvoju z meščanom. Kar je delal veleposestnik, storil je, kar je bilo na manjši kmetiji mogoče, tudi kmet. Ko je videl, da veleposestnik dela kanale in izsušuje travnike, polje, storil je to tudi on. Jeden sam kmet seveda ni mogel tega, ali združili so se vsi manjši kmeti kakega okraja in šlo je. Lovil je gnojnico, kakor veleposestnik in kupoval zadružno umetna gnojila. Začel je izbirati najboljša semena za setev, kakor veleposestniki, in živino je dobival kakor oni. Zboljšal je hleve, zboljšal je njive in travnike. Združeval je moči vseh kmetov. Kupovati je začel potrebne mu stvari v velikih množinah, prodajati je začel v družbi s sosedi za trg odmenjene pridelke. Da je to mogel, je sejal isto žito, kakor veleposestnik, gojil isto živino in ker so vozile železnice blizo, postavljaj je mleko na trg z vseh manjših kmetij, ki so se vse vedle po zahtevah trga. Srednji in manjši kmet sta začela vrtnariti za fabrične, mestne delavce in si kupili po zadrugah mašine, kolikor sta jih mogla rabiti na majhnem prostoru, napravili so si skupne mline in pečnice. Tako, počasi se to razvija mej najomikanejšimi kmeti — je stopil manjši kmet iz svoje trmoglavosti ven v zadružno gospodarjenje. V Švici, v Belgiji, na Danskem, v nekaterih krajih Nemčije, na Francoskem proizvaja danes srednji kmet žita i. dr. toliko, kakor učeni veleposestnik in tudi tako dobro.

To gibanje je šele v prvem razvoju, ali kaže se, da postane splošno. Seveda si tudi kmet sam ustvarja svoje denarne zavode in zadruge gledé prodaje poljskih pridelkov tako, da imajo manjši kmeti že svoje magacine, svoje klavnice in mline za celo deželo. Tudi vinogradniki se tako združujejo. Grozdje se pripelje v zadružne kleti, se tam po vseh pravilih vinogradstva spravi v vino, to dobro oskrbuje in končno proda. Posamezni deležniki dobé nekaj na račun in potem plačila iz prodaje.

To delo vodi do tega, da začenjajo manjši kmeti svoja polja skupno obdelavati ter delati kakor veleposestniki in drugimi mašinami, ki so skupna last. S tem zadružnim delom in gospodarjem se držijo pod vodo in veleposestnik jih ne more zatreti.

To vse je kmeta omikalo, ga privedlo ven na širše stališče, pod širšo duševno obzorje. Učenjaki kmetije trdijo, da se na ta način pameten, spreten kmet lahko drži, da vkljubo potratí časa in družega, v toliko milijonov posameznih domačij in gospodarenja izhaja lahko. In učeni ljudje trdijo, da zamore tako lahko izhajati celo mali kmet in če ima le 2—4 orale zemlje. Pridelki so dobri in množina istih za trg tolika, da se lahko kmet reši zadolžitve in gospodarske smrti.

Če srednji stanovi in njih gospodarstvo ni času primerno razvito, kmet ne bo razvit in ne bo moderno gospodaril. Ako se potisne nešolanega kmeta umetno v tako delo in gospodarjenje in vse, gredo on in srednji njegovi stanovi na nič.

In tako se hoče začeti na Slovenskem. Pa če bi se to pošteno hotelo. Našim farovžem je treba pri vsaki priliki gledati na prste. Ti so še ostanek iz tlačanskega gospodarstva; ta katoliški duhoven, ki ima še dosti zemlje in ki ni kakor protestantovski duhovnik navezan na mesečno plačo, kakor državni uradnik, škili nazaj v čase, ko je bil vsegamogočen, ko je imel kot grajšček pol zemlje v svoji lasti in tlačane na njej. Kar počenja danes s svojo »gospodarsko organizacijo«, ni nič družega, kakor želja kmeta združiti, da ga potem lože v svojih rokah drži, združiti ga po stanu, ne po gospodarstvu, da ga lože v boj postavi nasproti drugim srednjim stanovom in si tako duhovništvo drž. življenje uravna, kakor ono hoče. Tlačanstvo bi duhovništvo rado vpeljalo po moderniziranih rokodelskih srednjeveških zadrugah, pa tudi kmeta potisnilo v take zadruge, katere bi komandiralo. To so francoski, nemški in drugi omikanejši kmeti že sprevideli in vrgli so katoliškega duhovnika ven iz svojih zadrug. Ti kmeti vedo dobro, da so v kakem narodovem gospodarstvu vsi: kmet, veleposestnik in srednji stan kolesa iste mašine, tako da če se jedno kolo ne vrtilo, obstane vsa mašina.

Pa iz tega se vidi, da kmetiji na Slovenskem še ni obupati.

Politični pregled.

K položaju. Odkar se je moral vsled češke obstrukcije zaključiti državni zbor, ne vé nihče, kaj se zgodi sedaj. Vlada si pomaga s § 14. in je odložila vse odločitve

do jeseni. — Minole tedne je poročalo več poslancev različnih strank in vsi so se bavili z vprašanjem, kaj bi bilo najboljšo sredstvo, da bo mogel državni zbor zopet redno poslovati. Nemci, zlasti radikalnejše barve, vneti so za razpust zbornice in za nove volitve; zmernejši Nemci pa so za to, da se izpremeni državnozbornski pravilnik tako, da bo za bodoče obstrukcija onemogočena, in da se uredi jezikovno vprašanje s § 14. Kaj stori vlada, ne ve nihče. Ako razpiše nove volitve, se bo število radikalcev v zbornici le še pomnožilo, kakor se je to zgodilo tudi v Italiji, kjer je moralo Pellouxovo ministrstvo zagadeti odstopiti. Za izpremembo pravilnika pa bo težko dobiti večino, kajti obstrukciji se za vsak slučaj nočejo odpovedati niti Čehi niti Nemci. Ker je potekel z zadnjim junijem proračunski provizorij, in je bilo treba določiti iznova tudi kvoto, si je vlada podaljšala provizorij s § 14, ter najela za 50 milijonov kron posojila; kvoto pa je določila krona za leto dnij. Češki in poljski listi poročajo, da je Körberjevo stališče že zelo omajano, da vlada med ministri radi jezikovnega vprašanja nesloga, in da je pričakovati iznenadenj.

Poroka avstroogerskega prestolonaslednika. V četrtek 28. junija opoldne se je vršila na Dunaju izredna svečanost. Avstroogerski prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand je vpricho dvora avstrijskih in ogerskih ministrov ter drugih najvišjih dostojanstvenikov v roke cesarja Franca Jožefa I. prisegel, da se odpoveduje za svojo bodočo ženo in za njene eventualne sinove vseh pravic do prestola. V nedeljo 1. julija pa se je nadvojvoda Franc Ferdinand poročil z grofico Zofijo Chotek. Ker ta ni najvišjega rodu, ne more biti enakopravna s svojim soprogom. Zato pa družica bodočega našega cesarja ne more postati nikdar cesarica in tudi njeni sinovi nimajo pravice do prestolonasledništva. Nadvojvoda Franc Ferdinand za svojo osebo ne izgubi s tem nobene pravice, nego postane po cesarjevi smrti avstroogerski vladar. Grofica Zofija Chotek je bila rojena 1. marcija l. 1868., ter ima torej 32 let. Njena rodbina je starega češkega plemiškega rodu. Njen oče, grof Bohuslav Chotek, ki je bil pod Hohenwartovo vlado cesarski namestnik češki, je umrl v oktobru l. 1896. Imel je osem otrok, med katerimi je bila Zofija peta. Rodila se je v Stuttgartu, ker je bil njen oče poslanik. Imela je jako skrbno odgojo ter se odlikuje s posebnimi lastnostmi duha in srca. Že pred leti je bila določena za dvorno damo nadvojvode Friderika. V hiši nadvojvode Friderika se je seznanil nadvojvoda Franc Ferdinand z grofico Zofijo Chotek pl. Chotkovo ter se zaljubil vanjo. Nadvojvoda si je izbral svojo ženo svobodno, brez posredovanja politikov in diplomatov. Ako umre cesar, nastopi vlado Franc Ferdinand, nadvojvoda Oton pa bo prestolonaslednik. Poroka se je vršila v Reichstadtu na Češkem brez vsakoršne posebne slavnosti. Na dan poroke je cesar imenoval prestolonaslednikovo ženo kneginjo Hohenberško.

Vojna na Kitajskem. Vojna med Kitajsko in mednarodnimi velesilami je že zelo krvava. Danes se ne gre več samo za ustajo boksarjev, roparskih morilcev in fanatičnih sovražnikov vsega inozemskega, nego tudi za vojno s cesarskimi kitajskimi četami, ki so prestopile na stran boksarjev

ter dobile povelje, da je pomoriti in izgnati vse tujce. Kitajske čete v trdnjavah ob luki Taku so začele streljati na ondi vsidrano mednarodno brodovje. Napad Kitajcev je bil silovit ter je prizadel brodovju in moštvu mnogo škode. Zlasti Rusi so imeli hude izgube. Vendar pa je mednarodno brodovje pregnalo s svojimi topovi kitajske napadalce ter zasedlo vse trdnjave. 500 Kitajcev je bilo ubitih, 300 pa ujetih. Podadmiralu Seymourju, ki je hotel iti v Pekin, da reši poslanike in ondotne Evropejce, pa se je godilo slabo. Boksarji in vladni vojaški oddelki so ga prisilili, da je moral bežati med neprestanimi krvavimi boji nazaj v Tsientsin. Imel je 100 mrtvih in skoraj 300 ranjencev. Ako bi ga ne bili rešili Rusi, bi bili Kitajci vse pobili. Kje so poslaniki, pa še danes ne ve nihče. Bati se je zanje najhujšega. V Pekinu so razmere strašne. Boksarji in kitajski vojaki so požgali katoliško katedralo, vse misijone in kapelice ter vse poslaniške hiše, razven avstroogerske, belgijske in angleške. Več ljudij, zlasti misijonarjev, je bilo umorjenih. Sedaj pa so dobili poslaniki svoje potne liste nazaj ter se jim je ukazalo, naj zapuste Pekin. S tem je Kitajska napovedala mednarodnim velevlastim vojno v pravem pomenu besede. Rusija je že mobilizirala svoje čete v amurskem vojaškem okrožju ter pozvala pod orožje tudi rezerviste iz Sibirije. Tako pojde Rusija prva z veliko armado na Kitajsko. Japonska in Angleška jo bosta posnemali, a tudi druge velevlasti bodo poslale sedaj večje vojaške oddelke in še več bojnih ladij. Avstroogerska ima v luki Taku bojno ladijo »Zenta«, te dni pa je odšla iz Pulja še bojna ladija »Marija Terezija«. Za odhod je pripravljen tudi slovenski polk v Trstu. Tako se je torej začela ljuta borba Evrope v družbi z Ameriko in Japonsko proti Kitajski. Kakšen bode konec te vojne? Morda bode njen konec začetek razkosanja vse Kitajske.

Domače in razne novice.

Izpremembe v politični službi. Okr. glavar Ferdinand markí pl. Gozani, okr. glavar dr. L. Thoman in okr. glavar Božidar Friedrich so imenovani dež. vladnimi svetniki. Markí Gozani in dr. Thoman ostaneta na svojih dosedanjih mestih, v Ljubljani oziroma v Kočevju, dež. vlad. svetnik Friedrich pa je prevzel vodstvo okr. glavarstva v Novem mestu. Okrajni glavar v Črnomlju baron Schönberger je imenovan referentom deželne vlade in sprejme vodstvo departementa I. Vodjo okr. glavarstva v Črnomlju pa je imenovan okr. nadkomisar Viktor Parma iz Kamnika. Okr. glavar dr. pl. Cron, začasni vodja okr. glavarstva v Novem mestu je imenovan okrajnim glavarjem v Kamniku. Okr. nadkomisar Jos. Orešek v Črnomlju pa je imenovan okr. glavarjem v Krškem.

Krščansko-socialni tolovaji. V nedeljo, 24. junija so priredili ljubljanski krščanski socialci v Vevčah shod, na katerem so zabavljali svobodomiselnemu časopisju, ker piše preveč resnico, socialnim demokratom, ker so pridobili štrajkujočim tovarniškim delavcem pri vodstvu precej ugodnih vspehov in delali ovacije dr. Kreku, ki ni storil za delavstvo ničesar drugega, kakor da je imel nekaj dolgočasnih go-

vorov. Ker socialnodemokratični delavec Kocmur ni hotel kričati »Živio dr. Krek!« so ga krščanskosocialne delavke in delavci napadli s kamenjem in z batinami, da je moral bežati in je bil ranjen. Klerikalni listi pa se s tem tolovajstvom celo bahajo. Daleč so prišli! Ker jim že laži in psovke ne pomagajo, so začeli rabiti pesti, palice in kamenje. Zares, lepi ljudje so ti Krekovi!

Umrl. V Škofji Loki je umrl župnik Iv. Tomažič, v Žireh je umrl vrli narodnjak župan A. Sedej, v Šiški pa trgovec Ivan Karol Juvančič. Na Igu je umrl občinski svetovalec Fr. Virant.

Božji namestniki? Župnik Pristov v Ribnem pri Boh. Beli je v cerkvi prokrel neko gostilno, ker so v njej na binkoštni ponedeljek plesali. — Dr. Evgen Lampe se je nedavno vračal s shoda na Dobrovem, kjer je agitiral za II. slovenski katoliški shod. Ker se je menda ondi napil vina, je kričal po ljubljanskih ulicah, da so liberalci najnepoštenjši ljudje in grozil, da jim že pokaže. — Župnik Jan. Dolinar na Raki psuje svoje vernike s priimki »svinje« ter jim grozi, da jih bo gnal z žandarji v cerkev. — Kaplan Žagar v Dobropolju je na prižnici žalil organista, g. nadučitelja Engelmana, ki je zato prenehal takoj po pridigi orgljati. Žagar pa psuje vsako nedeljo tiste, ki berejo »Slovenski Narod« ali »Rodoljuba«. — Kaplan Jereb v Dvoru na Dolenjskem je starčka 70 let silil na smrtni postelji, da izstopi iz bralnega društva »Mir«, ker so tam tudi liberalni časopisi. — Kurat Budin v Pevmi pretepa ljudi po gostilnah in po cesti s palico, kakor jih je pretepal lani duhovnik v Gozdu nad Kamnikom. Ali so ti možje res namestniki — Boga!?

Kaj se godi v konsumih? V »Slovincu« pod črto nam je zadnjič življenje v posojilničnih konsumih naslikala neka dobra duša takole: »Cele noči presedi ta kaplan v posojilnici, da ohrani vse v redu, da vodi knjige, piše pisma, in sploh stori, kar je potrebno. Kolikokrat vidim pozno v noči iz krčme, kjer si iščem počitka, luč v posojilnični pisarni, kjer sedi ta človek in dela, seveda po dnevi ima šolo, spoved, obhajilo in druge stanovske opravke«. — Zares ginljivo! Žal, da je ta Pepček ali tepček, ki piše v »Slovenca«, preveč kratkoviden, ali pa gleda preveč iz dalje. Svetovali bi mu, da naj v bodoče pristopi kar k posojilničnemu oknu, da bo reči mogel še bolje opazovat. Takrat pa bo posojilničnega gospoda videl največkrat z litrom pred sabo, in naletel bo dostikrat, da bo težka glava »tega človeka« spala nad knjigami, ker se je preveč napila cenenega laškega vina. Luč v posojilniški pisarni časih res gori, časih se pa tudi ugasne, kar se zgodi najrajše takrat, kadar go spod niso sami v posojilnični pisarni! Da tako ljubi svojega — bližnjega — posebno če je ta bližnji ženskega spola! — človekoljubni ta gospod! V ordinarijatski pisarni pa so baje napravili poseben oddelek, ki ima nalogo z lepo poravnati pravde izvirajoče s ponočne človekoljubnosti posojilničnih naših gospodov. Zares ginljivo!

Zobozdravnik med. dr. Rado Frlan se je nastanil v Ljubljani v Špitalski ulici 7. I. Dve leti se je učil zobozdravništva ter obiskal najslavnejše zavode v Evropi.

Učil se je pri zobozdravniki prof. Bleichsteinerju in Frischenschlagerju v Gradcu ter potoval v Berlin, Hamburg in Draždane, kjer se je učil v vseh najnovejših in modernih delih zobozdravništva. Zadnji mesec je obiskoval zobozdravniški kurz na Dunaju. Ker naše ljudstvo na svoje zobe silno malo pazi, bo imel dr. Frlan za revnejše ljudstvo brezplačno ordinacijo za ruvanje zob od 8.—9. ure zjutraj, da bode vsakemu mogoče, gnile zobe odstraniti pravočasno. Dr. Frlan otvori svoj atelier z 8. julijem.

Papirnico namerava sezidati veleposestnik in dež. poslanec g. Josip Lenarčič ob Borovniški ter je že vložil prošnjo za stavbno dovoljenje. Komisionalne poizvedbe so se vršile 4. t. m.

Stavka na Fužinah. Na Fužinah, v tovarni barvenega lesa, so pričeli delavci štrajkovati, a drugi dan že nehali.

Zveza mlekarских zadrug. Vsled povabila c. kr. kmetijske družbe so se sešli 29. junija v Dol. Logatcu zastopniki vseh 12 notranjskih mlekarских zadrug, da se posvetujejo o skupnem postopanju. Uvaževajoč vse razmere, zlasti pa dejstvo, da imajo južnoavstrijski mlečni pridelki in izdelki svoja tržišča v primorskih naših mestih, čez katere gre tudi eksport, se je ukrenilo ustanoviti zvezo za vse kranjske mlekarске zadrugе ter povabiti k sodelovanju tudi primorske zadrugе, vsled česar naj se zveza imenuje »Zveza kranjsko-primorskih mlekarских zadrug«. V svrhu izvršitev tega ukrepa se je volil pripravljalni odbor sestojč iz odbora mlekarске zadrugе v Dolenjem Logatcu in iz predsednikov mlekarских zadrug v Cirknici in Planini.

Civilna godba v Ljubljani. Dne 9. junija se je zbralo v »Narodnem domu« več gospodov na dogovor radi ustanovitve mestne civilne godbe. Za stolno mesto Ljubljano je naravnost sramota, da nima nobene civilne godbe, dasi jo imajo celo večji trgi, razna mesteca, da, tudi posamezna društva in tovarne. Zategadelj se je sestavil odbor, ki bo s prispevki mesta, dežele, društev in prostovoljnimi darovi privatnikov ustanovil mestno godbo, katero bo vodil gledališki kapelnik gosp. H. Benišek. Odbor sprejema plačane godce, ki hočejo pristopiti k godbi, in učence, ki se hočejo izučiti igranja na glasbilih brezplačno, v »Mestnem domu« dopoldne. Doselej se je oglasilo že 50 gospodov in fantov za mestno godbo.

Mision v Loškem potoku. Od 16. do 25. junija so bili v Loškem Potoku misionarji. Celih 10 dni je imelo društvo praznik in vse delo je stalo. Mesto da bi delali sedaj, ko je najlepši čas in kmet nima časa postopati, je bilo vse v cerkvi pri spovednicah. Tako so zamudili lepe solnčne dni, potem pa je začelo deževati in ljudje zopet niso delali. Loški Potok šteje blizo tri tisoč prebivalcev, ali vsaj 2000 za delo sposobnih ljudi. Tudi iz sosednih vasij je prišlo obilo ljudi. Ako zasluži na dan moški 1 gld., ženska 50 kr., ali delavci in delavke poprečno 75 kr., bi znašal ves zaslužek na dan 1500 gld. in za osem dni 12.000 gld. Da se nam pa ne bode očitalo, da pretiravamo, vzemimo, da nas mision stane samo 10.000 gld. Tudi to je dovolj za našo revščino. Ta denar bi se prav lahko porabil za šolsko poslopje, katero se sedaj gradi. Koliko škode bomo imeli vsled tega, da se je

delo zakasnilo zlasti na polju, se danes še ne da preračunati. Ko bomo v prihodnje molili: Da sad zemlje daš in ohraniš! pristavljati hočemo: Misiona reši nas, o Gospod!

II. slovenski katoliški shod namepravajo sklicati za mesec sept. t. l. bojeviti prvoborilni klerikalci v Ljubljani. Ta shod bo surovost naših duhovnov le še podžgal in povečal razkol med Slovenci. Zato se oglašajo proti shodu celó duhovniki in odločno klerikalni listi!

Mestno kopališče v Ljubljani, namenjeno v prvi vrsti neimovitim slojem, se je otvorilo v soboto dopoldne. Župnik gosp. Malenšek je kopališče blagoslovil, gospod župan Hribar pa je imel otvoritveni govor, v katerem je povedal, da se je zgradilo kopališče v spomin cesarjeve petdesetletnice vladanja. Kopališče stoji v Kolodvorskih ulicah.

Vevški štrajk pred sodiščem. Socialni demokrati Fr. Bricelj, A. Klešnik in Iv. Velkovich so bili obdolženi, da so hujskali delavce, naj rabijo ob začetku štrajka silo. Bricelj je bil celo zaprt več tednov in šele na posredovanje zagovornika gospoda dr. Tekavčiča izpuščen iz zapora. Sodna obravnava je dokazala, da so bili vsi trije nedolžni, in da so se kakor vsi delavci vedli mirno in dostojno.

Grozna nesreča je zadela vas Dolenje v fari Jelšanski, v Voloskem okraju. Minoli teden so se od Podgrada prignali strašni sivočrni oblaki nad vas. Nastal je strašen vihar, in med strašnim gromenjem in bliskom je začela padati toča. Vse se je treslo in trepetalo. Čuti je bilo, kako drevesa kar pokajo. Vse je ropotalo in vse bežalo! Sto in več let stara debela so padala na tla. Vse se je rušilo. Kakih pet minut je trajalo to strašno pokanje in vrišč. Trinajst gospodarskih poslopij leži porušeni, vsa sadna drevesa po vrtilih so izruvana in polomljena! Sreča še, da od ljudi je le eden ranjen, ker so prebivalci bili večinoma po njivah in živina na paši. Prav čudno je, da od otrok, ki so ravno iz šole domov prišli, ni nobeden poškodovan, dasi so bili v hišah. S to nevihto so dotični prebivalci zadeti na strašen način. Narod že itak siromašen, gleda sedaj skrbi polno v bodočnost. Škoda sama se skoraj ne more ceniti. Ali v kolikor se je mogla ceniti — znaša okoli 300.000 kron. Vlada je že učinila potrebne korake za naglo pomoč. Ali toliko gotovo ne bode mogla storiti, da bi se škoda nadomestila. Zato pričakuje ubogo ljudstvo, da ljudje, katerih je Bog gmotno bolj oblagodaryl, ne pozabijo na nje.

Ustrelil se je 20. junija zvečer v Tivoloskem gozdu blizu »Wörishofen« 16letni realec Bruno Eichelter iz Trbovelj. Samomor je izvršil baje iz strahu pred slabim spričevalom. Mrtveca je našel šolski učenc, ki je ves prestrašen pritekkel na policijo.

Povodnji. Z vseh stranij dohajajo poročila, da so vsled deževja v zadnjem tednu meseca junija in početkom julija izstopile vode in povzročile povodenj. Savinja je napravila ogromno škodo. V Celju je stala Savinja zadnjič 4 m nad ničlo. Ves krasni mestni park je upostošen. Odnoslo je tudi več kopališčnih hišic. V mestu je večina kleti v vodi. Savinjska dolina je podobna jezeru. V Teharjih se je baje ponesrečil celo neki človek. V Mozirju je odnesla voda nekaj mostov in žag. V Šoštanju je voda tolika, da teče v neko go-

stilno skozi okno. Železnica Velenja - Sp. Dravograd je postala nerabna in je promet zaprt. V Vitanju so porušene vse brzojavne žice, okr. cesta in trg sta pod vodo. Nekega barvarja je odnesla voda naravnost iz delavnice. Tudi nekaj drugih ljudi je baje utonilo. Vode so utrgale cele plasti s hribov in jih s poljskimi pridelki vred prinesle v dolino. Škoda je velikanska. — Tudi Sava je zelo narastla. Pri Litiji je imela 1 m 95 cm nad normalom. Pod Zadovinkom je bila vsa dolina do Kihir, Skopic in Krške vasi pod vodo. Pri Krškem je bila Krka 3 m 20 cm globoka. Tudi Krka ob Kostanjevici je prestopila strugo. — Na ljubljanskem Barju je voda pri Lipah in Črni vasi preplavila polja in travnike ter napravila obilo škode. Ob Račni je škoda isto tako znatna; zlasti seno in poljski pridelki mnogo trpé, — V Kamnigoricci so imeli 26. m. m. od 5. ure zjutraj do 7. ure zvečer trajajočo nevihto. Lipenca je strašno narastla ter poplavila vrt Jož. Svetine ter postala nevarna celo gospodarskim poslopjem. Prišla je na pomoč požarna bramba. Vsi travniki so pod vodo. Krma vsa uničena. Ribištvo s postrvami v Lipenci je skoraj zatrto. V Katarinski dolini pri Tržiču je vsled deževja narastla Bistrica ter zelo poškodovala Ahačičevo kovačnico in Peharčevo usnjarijo. Tudi tu so reševali gasilci.

Napadeni in obstreljeni. 29. m. m. ponoči ob 11. uri sta šla Fr. Pipan in Tom. Tekavec iz Malevasi pri Ježici v družbi fantov domov. V Malivasi je šel Tekavec pod neko okno. Nakrat je ustrelil nanj ljubosumni Fr. Pršin iz daljave 30 korakov ter ga zadel v noge in v roko. Tekavec je zavpil, na kar so mu prihiteli tovariši na pomoč. Pršin pa je ustrelil še dvakrat in so bili zadeti Jan. Hafner v levo nogo, v prsi in nad levim očesom, Fr. Grajžar v levo stran spodnjega života, Jan. Kos na čelu in Fr. Rak na desnem palcu. Vsi zadeti so zbežali in Pršin je ustrelil za njimi še štiri- ali petkrat, ne da bi koga zadel. Pipana, ki se od strahu ni mogel ganiti, je udaril Pršin s kolom po glavi, da se je zgrudil. Tekavca in Pipana so prepeljali v bolnišnico, ljubosumnega Pršina pa so izročili sodišču.

Župnik morilec očeta. Pred protnim sodiščem v Granadi je stal minole dni župnik Julijan Anguita radi umora lastnega očeta. Julijan Anguita je bil župnik v Castillu de Locubin ter je imel na svojo mater, staro tercialko in na svoja dva strica popoln vpliv. Župnikov oče se je pred leti tožaril s svojima bratoma radi neke dedščine. Dasi je bila pravica na njegovi strani, poravnal bi se bil z bratoma, ker ni maral tožb v rodbini. Toda župniku je bilo več za par peset, kakor za poravnavo. Zategadelj je pregovoril mater in oba strijca, da umoré očeta. Na to so posadili 58letnega moža na osla ter ga odvedli v neki oddaljeni gozd, kjer je dal župnik očetu zastrupljenega vina. Oče je bil v par minutah mrtev. Na to so dali mrtvecu napačne listine, da bi ljudje ne vedeli, kdo je. Župnik pa je še vzel kamen in razbil očetu obraz tako, da ni bil podoben človeku. Potem pa so vrgli truplo v neko jamo ter šli zadovoljni zopet domov. V vasi pa je župnik razglasil laž, da se je očetu zmešalo, in da so ga odvedli v blaznico. Nekaj tednov na to je dobil župnik od nekega najetega človeka pismo, da je oče v blaznici umrl. Župnik je kazal to lažljivo pismo raznim župljanom in pretakal solzé. Na to pa je nesramnež še priredil v cerkvi za svojim pokojnim očetom slovesne bilje, in bral navidezno glo-

boko žalosten črno mašo, pri kateri so se silno jokali mati in strijca. Toda zločin se je izvedel vzlic strašni slepariji in zasledili so tudi morilce. Preiskovalni akti so obsegali 463 strani. Župnik, mati in njen brat Candiolo Garcia so bili obsojeni na smrt. Drugi brat, Miguel Garcia, pa je bil oproščen.

Cenen blagoslov. Na Dunaju so razstavljeni aparati, v katere se vrže neki denar, potem se obrne roč, pa se vidi v njem »žive fotografije«. Neka taka slika prikazuje tudi papeža, ki deli blagoslov. Nad aparatom pa visi plakat s sledečimi besedami: »Kardinal Sebastian Martinelli, apostolski delegat, pravi glede blagoslova na tej sliki: Njegova Svetost želi, da postanejo tisti, ki vidijo njegov blagoslov v sliki, pa ga sprejmejo z vernim srcem, ravno tako deležni sreče, blaženosti in koristi njegove, kakor če bi jim bil osebno podeljen«. Ne vemo, ali mora podjetnik te razstave od dohodkov tega aparata plačevati kakšne procente za Petrov vinar, verjetno je pa že, kajti v Rimu se navadno nič ne dobi zastoj. Nekateri menijo, da blagoslov iz mutoskopa le ne bode popolnoma dober. Krivoverci! Zakaj blagoslov iz aparata ne bi bil dober, če se roč prav obrne in — kar je glavno — če se vrže pravi denar vanj?

Pisma arhangela Mihaela. V Levovu so prodajali po 20 h. katoliški duhovniki knjižico, v kateri je tiskano pismo arhangela Mihaela, katero je padlo iz nebes v cerkev v Rimu na oltar arhangela Mihaela, se samo odprlo in je napisano z zlatimi črkami. Kdor ne verjame, je krivoverec!

Vratar kapucinskega samostana. Nedavno so ponoči zaprli orožniki vratarja kapucinskega samostana v Neumarktu. Pobožni kutonosca je namreč več let zlorabljal dečke 6 do 12 let. Sedaj pa ga je zgrabila roka pravice. Sodišče je zaslišalo že 10 dečkov, med katerimi so izrekli trije posebno obteževalno za svinjarskega kutonosca.

Loterijske srečke.

Gradec, 23. junija.	15, 71, 35, 88, 80.
Brno, 27. junija.	90, 18, 25, 78, 44.
Dunaj, 23. junija.	88, 33, 86, 17, 41.
Lino, 23. junija.	4, 84, 8, 33, 5.
Trst, 16. junija.	49, 28, 56, 8, 52.
Praga, 20. junija.	75, 58, 27, 32, 34.

Jos. Leuz nasl.

trgovina z različnimi suhimi koreninami, lubjem, rastlinami, cvetjem itd.

v Ljubljani.

Kupuje vedno po najvišjih cenah:

akonitovo perje in korenine, veliko norično ali beladona perje in korenine, malo norično ali mandragora perje, rmanovo perje in celo rastlino brez korenin, arnikovo cvetje, lipovo cvetje, češminovo koreninsko lubje, tršljikovo lubje v cevih, podleskovo seme in korenine, črno in belo čemeriko itd. itd.

Zmešane lasce

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Tržne cene v Ljubljani

30. junija 1900.

	K	v		K	v
Pšenica, 100 kg	17	40	Špeh povojen, kgr.	1	44
Rež,	15	40	Surovo maslo, . . .	1	90
Ječmen, . . .	14	—	Jajce, jedno . . .	—	5
Oves, . . .	13	60	Mleko, liter . . .	—	16
Ajda, . . .	21	—	Goveje meso kgr.	1	28
Proso, . . .	19	—	Telečje	1	20
Koruza, . . .	16	80	Svinjsko . . .	1	40
Krompir, . . .	7	—	Koštrunovo . . .	—	80
Leča, lit. . .	—	24	Piščanec . . .	1	20
Grah, . . .	—	22	Golob . . .	—	40
Fižol . . .	—	16	Seno, 100 kilo . . .	4	20
Maslo, kgr. . .	2	—	Slama, . . .	3	90
Mast, . . .	1	40	Drva trda, kiftr. . .	6	40
Špeh svež, . . .	1	36	„ mehka, . . .	5	—

Compagnie Générale Transatlantique.

Francoska proga s poštnimi brzo-parobrodi via Inomost-Basel-Paris New-York.

Cena vožnje v III. razredu iz Basela v New-York stane 84 (štiriinosemdeset) gld. s hrano in stanovanjem od Basela dalje prosto. Odhod iz Basela vsak četrtek, iz Havra vsako soboto zjutraj. Ta črta je najbolj pripravna za Slovence iz Kranjske in Štajarske ter za Hrvate. Na parnikih je najboljša hrana in postrežba; potniki III. razreda dobé dvakrat na dan vino prosto.

Rommel & Comp. Basel (Švica.)

V Ameriki smo v zvezi z „Glas Naroda“, Fran Sakser, 109 Greenwich Street New-York.

Glavna slovenska

hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
pisarna: na Kongresnem trgu 14

Souvanova hiša, v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in

obrestuje po 4½% od dne vložitve do dne vzdige

brez odbitka in brez odpovedi.

Hranilne vloge dobredelnih, občekoristnih zavodov in vseh slovenskih društev, kakor tudi delavcev in poslov cele dežele se obrestujejo po 5%.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Dr. M. Hudnik, predsednik.

Poštna hranilnica ček. št. 849.086.

Telefon št. 135.

Genjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, to je cikorija ali:

KAVA DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA

Tvarina je najboljša cikorija

ZALOGA PRI IV. JEBAČINU LJUBLJANI.

Zobozdravnik med. dr. Rado Frlan

otvori dne 8. julija t. l.

zobozdravniški atelier v Špitalskih ulicah št. 7.

Izdeluje vsa tehnična dela v kaučuku, celuloиду, zlatu in platini. Pred vsem drugim je izvežban v delu z zlatimi kronami in sponami, katere nadomeščajo vsako zobovje s pločo. V operacijskem zobozdravništvu se peča z vsemi vrstami plomb, specijelno izobražen je pa v zlatih in porcelanastih plombah po sistemu dvornega zobozdravnika Jenkinsa.

Ordnuje od 9—6 ure, ob nedeljah in praznikih od 9—1 ure.

Za revne brezplačno ruvanje zob od 8—9 ure zjutraj, za tovarniške delavce od 6—7 ure zvečer.

Ljubljana 30. junija 1900.

1320-2